

Sygn. akt III AUa 744/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący -	sędzia Małgorzata Pasek
	sędzia Elżbieta Czaja sędzia Jacek Chaciński(spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2021 r. w Lublinie

sprawy E. R.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 2 kwietnia 2020 r. sygn. akt VIII U 711/19

oddala apelację.

Jacek Chaciński Małgorzata Pasek Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 744/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2020 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA w W. i ustalił E. R. wysokość policyjnej emerytury na dzień 1 października 2017 r. na kwotę 2927,08 zł. Oddalił odwołanie w pozostałym zakresie. Zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

E. R., urodzony dnia (...), od dnia 27 czerwca 1973 roku do dnia 21 października 1979 roku pracował w (...) w W.. W okresie od dnia(...)do dnia (...)obył zasadniczą służbę wojskową. W dniu 16 października 1979 roku wstąpił do Milicji Obywatelskiej. Został zatrudniony jako milicjant kontroler ruchu drogowego w (...) w B.. Dnia 16 października 1985 roku został młodszym inspektorem Sekcji(...) Wydziału Zabezpieczenia operacyjnego (...) w B., gdzie służbę pełnił do dnia 16 grudnia 1989 roku. W tym czasie wykonywał czynności operacyjne niezbędne do funkcjonowania SB w tym w tym w czynności operacyjne skierowane przeciwko ówczesnej opozycji. Rozkazem z dnia 25 stycznia 1990 roku został przeniesiony do Referatu Ruchu Drogowego WUSW w B. jako starszy kontroler ruchu drogowego . Służbę pełnił do dnia 15 stycznia 2000 roku. Rozkazem z dnia 6 stycznia 2000 roku został zwolniony z Policji.

Decyzją z dnia 8 lutego 2000 roku ustalono wnioskodawcy prawo do emerytury policyjnej od dnia 15 stycznia 2000 roku. Decyzją z tej samej daty ustalono wnioskodawcy prawo do policyjnej renty inwalidzkiej od dnia 15 stycznia 2000 roku z tytułu inwalidztwa III grupy. Zgodnie z orzeczeniem nr (...) wnioskodawca został uznany za całkowicie niezdolnego do służby w Policji z powodu schorzeń pozostających w związku ze służbą w Policji. Wysokość emerytury ustalono przy przejściu wwpw 63,08% i dodatku 15 % z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą. Podstawa wymiaru renty wyliczona została w oparciu o wwpw 40 % wobec ustalenia III grupy inwalidztwa.

Decyzją z dnia 6 sierpnia 2003 roku organ rentowy przeliczył wnioskodawcy emeryturę, przyjmując: 22 lata 2 miesiące 22 dni służby w Policji, w tym 20 lat 3 miesiące służby w Policji i rok 11 miesięcy 22 dni zasadniczej służby wojskowej oraz okresów składkowych: 4 lata 3 miesiące 11 dni przed służbą, 2 lata 8 miesięcy przypadających od dnia 1 kwietnia 2000 roku do dnia 30 listopada 2002 roku tj. po zwolnieniu ze służby. Wwpw wyliczono na 71,53%, doliczając 15% z tytułu inwalidztwa ograniczając do maksymalnego wskaźnika 80%. Decyzją z dnia 2 listopada 2009 roku organ rentowy ustalił wysokość emerytury, w oparciu o art. 15 b w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku, opierając się na zaświadczeniu IPN z dnia 24 czerwca 2009 roku, przyjmując obniżony wwpw 62,61%, doliczając zwiększenie z tytułu inwalidztwa łącznie 77,61%.

Decyzjami z dnia 29 czerwca 2017 roku Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ponownie ustalił wysokość policyjnej emerytury i wysokość policyjnej renty inwalidzkiej dla E. R. od dnia 1 października 2017 roku. W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, iż wysokość świadczenia emerytalnego stanowi 59,69 % podstawy wymiaru 4903,81 zł tj. kwotę 2 927, 08 zł. Wobec tego, że ustalona kwota jest wyższa od przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS podlega zmniejszeniu do kwoty 2 069,02 zł. Natomiast wysokość renty wynosi 750 zł.

Podstawą faktyczną wysokości świadczeń stanowiły okresy ubezpieczeniowe: 18 lat 23 dni służby w tym 3 lata liczone po 2,6 %, 4 lata 2 miesiące służby w SB liczonych po 0% oraz okresy składkowe liczone po 1,3% przed służbą 4 lata 3 miesiące 11 dni (w tym 3 lata po 2,6%) i po służbie 2 lata 8 miesięcy. Natomiast jako podstawę prawną wydania decyzji organ rentowy wskazał w przypadku emerytury policyjnej przepisy art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U.2019 poz. 288 t.j. ze zm.). Organ rentowy dokonując wyliczenia świadczenia emerytalnego okres od dnia 16 października 1985 roku do dnia 15 grudnia 1989 roku potraktował jako służbę na rzecz totalitarnego państwa polskiego, przyjmując wskaźnik 0 % za każdy rok w oparciu o treść informacji IPN z dnia 23 maja 2017 roku nr (...). Jako podstawę prawną wydania decyzji o policyjnej rencie inwalidzkiej zostały przywołane przez organ rentowy przepisy art. 22a ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 wymienionej ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym służb mundurowych.

Wnioskodawca nie wystąpił do MSWiA o zastosowanie art. 8a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych tj. o wyłączenie wobec niego stosowania art. 15c i art. 22a tej ustawy.

Instytut Pamięci Narodowej sporządził dla organu rentowego w dniu 23 maja 2017 roku informację nr (...)o przebiegu służby wnioskodawcy wskazując, że w okresie od dnia 16 października 1985 roku do dnia 15 grudnia 1989 roku

pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów i zeznań wnioskodawcy. Przedstawiony stan faktyczny w znacznej części wynikał z dokumentów osobowych, które nie były kwestionowane. Sąd oparł swe ustalenia także o dowody zawarte w aktach organu rentowego oraz o wyniki przesłuchania wnioskodawcy, który jednoznacznie przyznał, iż w okresie od dnia 16 października 1985 roku do dnia 15 grudnia 1989 roku pełnił służbę na rzecz SB wykonując czynności operacyjne niezbędne dla funkcjonowania SB. Zdaniem Sądu zeznania wymienionego zasługują na obdarzenie wiarą w całości bowiem nie zostały przez pozwanego organ zakwestionowane, są spójnie, logiczne i znajdują potwierdzenie w danych z akt osobowych.

Zaświadczenie IPN Sąd uznał za miarodajne dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem ocena prawna służby wnioskodawcy, zawarta w zaświadczeniu IPN zasługuje na aprobatę. Wnioskodawca w tym czasie pełnił służbę w jednostce terytorialnej SB – sekcji (...), wykonując czynności operacyjne niezbędne dla działalności tych służb.

Sąd I Instancji podniósł, że istota problemu w sprawie sprowadza się do oceny prawnej okresu służby wnioskodawcy od dnia 15 października 1985 roku do dnia 16 grudnia 1989 roku i skutków tej oceny dla wysokości pobieranego, jako korzystniejszego, świadczenia emerytalnego w aspekcie uregulowania prawnego wprowadzonego art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016 poz. 2270). Sąd wskazał, że świadczenie rentowe jako mniej korzystne nie jest wypłacane, nie będzie wypłacane jako niższe, także jeśli wyliczona renta byłaby zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym przed dniem 1 października 2017 roku. Sąd podkreślił, iż w żadnym przypadku wybór służby w tajnej policji politycznej państwa komunistycznego nie zasługuje na aprobatę, a zasługuje na jednoznacznie negatywną ocenę fakt podjęcia służby i jej wykonywania w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej, ze względu na jednoznacznie ujemną ocenę tych organów. Służba Bezpieczeństwa, powołana ustawą Sejmu w listopadzie 1956 roku, podlegała pod strukturę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, utworzonego w 1954 roku. Na szczeblu wojewódzkim szefem bezpieczeństwa był formalnie zastępcą komendanta wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej, bezpieczeństwo zaś nadano nazwę Służby Bezpieczeństwa. Ta zmiana nie miała jedynie charakteru dekoracyjnego, przekształcenie Urzędu Bezpieczeństwa w Służbę Bezpieczeństwa było zewnętrznym wyrazem najważniejszej mutacji politycznej w całej historii PRL-u. Państwo masowego terroru zostało zastąpione państwem rozległej kontroli i prewencji oraz selektywnych represji. Struktura służby bezpieczeństwa przedstawiała się w następujący sposób: na poziomie centralnym istniały departamenty i biura MSW. Ich zadania w terenie realizowały odpowiednie wydziały (i inne jednostki) ulokowane w Komendach Wojewódzkich MO. Od dnia 1 sierpnia 1983 roku Komendy przemianowano na Wojewódzkie Urzędy Spraw Wewnętrznych. Na niższym szczeblu, w Komendach Powiatowych i Miejskich MO funkcjonowały Referaty ds. SB (z grupami operacyjnymi, paszportów i dowodów osobistych, rejestracji cudzoziemców, (...), W). Po reformie administracyjnej z 1975 roku powiatowe jednostki MO/SB zostały zlikwidowane, a po kilku latach odtworzona. W styczniu 1983 roku powołano Komendy Rejonowe MO, w sierpniu przemianowano je na Rejonowe Urzędy Spraw Wewnętrznych (funkcjonowały w nich pionki: II-VI i paszportów, w zależności od liczby etatów jako: grupy, referaty, sekcje lub wydziały) (ustawa z dnia 14 lipca 1983 w urzędzie MSW i zakresie działań podległych mu organów). Zakres zadań Sekcji terenowej (...) i odpowiadającym im obowiązków pracowniczych wynika z ramowego zakresu działań MSW z dnia 16 kwietnia 1983 roku.

Sąd zauważył, iż zastosowane wobec wnioskodawcy przepisy wprowadzono na mocy art. 1 ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 roku tj. drugiej regulacji powodującej obniżenie emerytur policyjnych, obecnie także policyjnych rent inwalidzkich osobom, które pełniły „służbę w organach bezpieczeństwa PRL”, które to pojęcie obecnie zastąpiono pojęciem „służby na rzecz państwa totalitarnego”. Zgodnie z art. 15c ustawy, w przypadku osoby, która pełniła „służbę na rzecz totalitarnego państwa” i która pozostawała w służbie przed dniem 31 lipca 1990 roku, emerytura wynosi:

0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby, a przy tym, emerytury nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy nowelizowanej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, a nadto przepis znowelizowany nie przewiduje zwiększenia świadczenia emerytalnego o 15 % z tytułu uprawnień rentowych stanowiących w art. 15 ust. 4 ustawy. Jednocześnie ustawodawca wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podobne rozwiązania przyjmuje art. 22a w odniesieniu do ustalania wysokości policyjnych rent inwalidzkich, obniżając podstawę wymiaru o 10 % za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa oraz określając wysokość renty bez powiązania z okresem służby dla osób zwolnionych ze służby przed dniem 1 sierpnia 1990 rokiem. Powołany art. 13 b wyszczególnia rodzaje instytucji i formacje. Ustawodawca zaliczył do służby na rzecz totalitarnego państwa w art. 13 b ust. 1 pkt 5d tiret 4 - służby i jednostki MSW i ich odpowiedniki terenowe wykonujące czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa, obejmując Biuro (...) w tym Zakład (...). Wnioskodawca, co nie jest kwestionowane pełnił służbę w strukturach SB w odpowiedniku terenowym Biura (...) Zakładu (...), pełniąc służbę obserwacyjną (w tym przedstawiciele ówczesnej opozycji) zatem czynności niezbędne w działalności SB. W ocenie Sądu, mając na uwadze stan faktyczny sprawy (dobrowolne zgłoszenie się wnioskodawcy do pełnienia tej służby w jednostkach SB celem awansu) oczywiste jest, iż E. R. w pełni świadomie zgłosił się i pełnił swą służbę w strukturach SB. Powyższe przesądza zatem o konieczności uznania służby w okresie od dnia 16 października 1985 roku do dnia 15 grudnia 1989 roku jako służby w rozumieniu art. 13 b ust 5d tiret 4 powołanej ustawy i w konsekwencji uznania wskaźnika wymiaru podstawy za te lata 0%, co w oczywisty sposób skutkuje w świetle obowiązującego prawa koniecznością obniżenia wwpw do 59,69%. Natomiast nie można uznać za trafne zastosowanie wobec wnioskodawcy regulacji prawnej z art. 15 c ust 3 ustawy. Sąd podniósł, że w realiach rozpoznawanej sprawy należy mieć na uwadze, iż wnioskodawca poza okresem służby w okresie od dnia 16 października 1985 roku do dnia 15 grudnia 1989 roku, za uznane przez organ rentowy ma 18 lat 23 dni służby w Policji. Zatem jest to okres wyczerpujący samodzielnie przesłankę prawa do emerytury policyjnej tj. 15 letniej służby określonej art. 12 ust. 1 ustawy (tożsama regulacja obowiązywała w dniu zwolnienia ze służby 15 stycznia 2000 roku). Wnioskodawca zatem w oparciu o okres pełnionej służby w latach od dnia (...)do dnia (...), od dnia 16 października 1979 roku do dnia 15 października 1985 roku, od dnia 16 grudnia 1989 roku do dnia 15 stycznia 2000 roku nabył uprawnienia emerytury policyjnej. Zasady ustalania wysokości tego świadczenia stanowią, iż sama długość stażu z tytułu służby w policji pozostaje bez wpływu na wysokość emerytury. Wwpw ustalony in concreto 59,69 % wynika z okresu 15 lat służby wnioskodawcy (40 % jako podstawa z art. 15 ust 1) zwiększany o okresy 3 lat służby ponad 15 letni okres ale oczywiście bez uwzględnienia służby w latach 1985-1989 i 3 lata z tytułu okresów składkowych przed służbą (art. 15 ust. 1 pkt 1) liczone po 2,6%, a nadto o rok 3 miesięcy okresu składkowego ponad 3 lata okresów przed służbą (art. 15 ust.1 pkt 2) liczone po 1,3 % oraz zwiększonego o okres składkowy po służbie w wymiarze 2 lat 8 miesięcy (art. 14 ust. 3) liczony po 1,3 %. Te wypracowane faktycznie okresy stanowią podstawę do matematycznego wyliczenia wwpw 59,69%,który co nie ulega wątpliwości został „wypracowany” przez wnioskodawcę bez okresu spornej służby. Zatem w tym stanie rzeczy obniżenie świadczenia do kwoty 2069,02 zł skutkowałoby liczeniem ze wskaźnikiem także 0 % za okresy, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźniki 1,3% lub 2,6%, co stanowiłoby nieuzasadnione naruszenie stanowiącego prawa, prawa nabytego słusznie przez wnioskodawcę za okresy nie stanowiące służby na rzecz totalitarnego państwa. Inna sytuacja miałaby natomiast miejsce jeśli okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzupełniałby konieczny do nabycia prawa do emerytury okres służby 15 lat. Wówczas, nawet w przypadku wyliczenia hipotetycznie wyższego wwpw, należałoby zastosować zasadę z art. 15 c ust. 3 ustawy by uniknąć nabycia świadczenia w wysokości naruszającej fundamentalne zasady sprawiedliwości społecznej, dla zabezpieczenia których ta norma została wprowadzona do porządku prawnego. Inaczej rzecz ujmując analiza art. 15 c ust 3 ustawy wymaga by zgodnie z konstytucyjnymi zasadami sprawiedliwości społecznej oraz elementarnej (zwykłej) przyzwoitości dostosować wysokość świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych tak by tylko za okresy służby polegającej na sprzeniewierzeniu się wartościom niepodległościowym, wolnościowym i demokratycznym zostały świadczenia pomniejszone .

Natomiast art. 15 c ust. 2 wprowadzony ustawą z dnia 16 grudnia 2016 roku stanowi o zwiększeniach i dodatkach do policyjnej emerytury z wyłączeniem 15 % zwiększenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą (art.

15 ust. 4). Zatem brak jest możliwości do zwiększenia świadczenia wnioskodawcy o żądany dodatek wobec braku podstawy prawnej.

Sąd wskazał, że wysokość policyjnej renty inwalidzkiej wnioskodawcy ustalona została także w oparciu o znowelizowane brzmienie art. 22 a ustawy. Choć sama regulacja prawna polegająca na obniżeniu podstawy wymiaru jaka ustalana jest wszystkim funkcjonariuszom policji (z tytułu częściowej niezdolności do pracy - 40%) podlega obniżeniu o 10 % za każdy pełny rok służby na rzecz totalitarnego państwa nasuwa pewne wątpliwości natury prawnej to z uwagi na stan rzeczy w rozpoznawanej sprawie nie mają one istotnego znaczenia. Wysokość tego świadczenia nie ma wpływu na wysokość emerytury wnioskodawcy tj. świadczenia w każdym przypadku wyższego i korzystniejszego dla E. R., i jako takiego wypłacanego. Wysokość renty wnioskodawcy ustalonej w oparciu o art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy wynosi 40 % podstawy wymiaru, zaś emerytury 59,69 % tej podstawy. Podstawa wymiaru dla obu świadczeń jest równa uposażeniu należnemu funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku podlegającemu waloryzacji (art. 5 ust. 1 i 3). Zatem odwołanie wnioskodawcy należało w tym zakresie oddalić bowiem wysokość renty wyliczona przez pozwany organ rentowy jest zgodna z art. 22 a ustawy.

Odnosząc się także do podniesionych zarzutów naruszenia prawa materialnego, oparcia na przepisach sprzecznych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wartości oraz wniosku formalnego o zawieszeniu postępowania sądowego do czasu wydania orzeczenie przez TK w sprawie P 4/18 należy Sąd podniósł, iż ma obowiązek rozpoznania sprawy w rozsądnym czasie, co uzasadniało przekazane sprawy do sądu miejsca zamieszkania wnioskodawcy przez Sąd wyznaczony ustawą. W kontekście konstytucyjnego prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki Sąd zwrócił uwagę na to, że pod znakiem zapytania pozostaje celowość zawieszania postępowania w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ pomimo znacznego upływu czasu w chwili wyrokowania przez Sąd Okręgowy w Lublinie procedowanie Trybunału Konstytucyjnego nie zostało zakończone, a termin pierwszej rozprawy został już po raz trzeci przesunięty. Dlatego też by sprostać prawu strony do rozpoznania jego sprawy bez zbędnej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności) Sąd orzekający zdecydował o merytorycznym rozpoznaniu sprawy. Tymczasem, wobec fakultatywności zawieszenia postępowania w trybie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c., celowość takiego zawieszenia byłaby uzasadniona właśnie powzięciem w niniejszej sprawie określonych wątpliwości przez sąd orzekający mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, niezależnie od poruszonej wyżej kwestii perspektywy rychłego wydania przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia wyjaśniającego wątpliwości natury konstytucyjnej. Natomiast ocena przez sąd zgodności przepisu ustawy z Konstytucją dokonywana jest na tym etapie stosowania prawa, gdy sąd ustala przepis obowiązującego prawa, który będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego, a zatem nie chodzi tu o rozstrzygnięcie przez sąd sprawy zgodności ustawy z Konstytucją, o którym mowa w art. 188 pkt 1 Konstytucji RP. Oznacza to natomiast, że sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach "ustalania obowiązującego przepisu", bowiem uchylenie się od tej oceny może prowadzić do rozstrzygnięcia sprawy na podstawie przepisu niekonstytucyjnego, a zatem niezgodnie z prawem obowiązującym. Sąd dokonując oceny konstytucyjności prawa nie wkracza zatem w kompetencje Trybunału Konstytucyjnego tym bardziej, że rezultatem tej oceny może być zwrócenie się przez sąd z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, a i samo pytanie jest nie do pomyślenia bez uprzedniej oceny przez sąd konstytucyjności przepisu prawa. W konkluzji Sąd stwierdził, że odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez Sąd za sprzeczny z Konstytucją nie tylko nie narusza kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, lecz nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Stanowisko to jest zbieżne ze stanowiskiem Sądu Najwyższego przedstawionym w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 kwietnia 1998 r., I PKN 90/98 (OSNAPiUS 2000/1/6, z częściowo aprobującą glosą A. Józefowicza, Przegląd Sejmowy 2001 nr 2, s. 88), w którym przyjęto, że „sądy powszechne są uprawnione do badania zgodności stosowanych przepisów ustawowych z Konstytucją”. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził w szczególności, że „kwestia zgodności przepisu aktu normatywnego z Konstytucją jest dla Trybunału Konstytucyjnego zagadnieniem głównym, o którym Trybunał rozstrzyga w formie orzeczenia ze skutkami przewidzianymi w ustawie. Sąd powszechny nie orzeka zaś o zgodności przepisu prawa z Konstytucją, lecz jedynie odmawia zastosowania przepisu prawnego niezgodnego, jego zdaniem, z Konstytucją. Uznanie, że sądy powszechne nie są uprawnione do badania zgodności ustaw z Konstytucją, a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności jak

też niezgodności z Konstytucją, jest wyraźnie sprzeczne z przepisem art. 8 ust. 2 Konstytucji, który zobowiązuje do bezpośredniego stosowania jej przepisów, przy czym pod pojęciem „stosowanie” należy rozumieć w pierwszym rzędzie sądowe stosowanie prawa” (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2001 roku III RN 189/00). W tym stanie rzeczy konieczne stało się nieuwzględnienie wniosku pozwanego organu o zawieszenie postępowania sądowego i zbadanie zasadności żądania ubezpieczonego. Procedura cywilna przewiduje także prawne rozwiązania wzruszenia prawomocnego wyroku w przypadku uznania przez Trybunał przepisu, na którym oparł swe rozstrzygnięcie Sąd za niekonstytucyjny.

Rozważając argumentację podniesioną przez wnioskodawcę, a dotyczącą kwestii ogólnych, ale i fundamentalnych dla porządku prawnego Sąd podniósł, iż celem poddanych analizie przepisów, dodanych ustawą zmieniającą, nie było pozbawienie zaopatrzeniowych praw nabytych z tytułu służby w latach 1944-1990 w totalitarnych organach bezpieczeństwa PRL przez świadczeniobiorców korzystających z zaopatrzenia emerytalno-rentowego, bo ustawodawca nie odebrał im prawa do korzystania z zaopatrzenia służb mundurowych z uwzględnieniem także okresów pełnionych w służbach bezpieczeństwa PRL (uznawanych nadal co do ustalenia prawa do świadczenia), ale zgodnie z konstytucyjnymi zasadami sprawiedliwości społecznej oraz elementarnej (zwykłej) przyzwoitości dostosował wysokość świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych – tylko, jak podkreśla Sąd orzekający, za okresy służby polegającej na sprzeniewierzeniu się wartościom niepodległościowym, wolnościowym i demokratycznym - do poziomu świadczeń nabywanych z powszechnego systemu emerytalnego, bez dalszej możliwości korzystania z przywilejów niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie uzyskanych z tytułu i okresów pełnienia w latach 1944-1990 służby w organach bezpieczeństwa państwa totalitarnego. Sąd podkreślił, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 3 marca 2011 roku II UZP 2/11, iż uprzednia nowelizacja z 2009 roku zaliczała okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa do tzw. wysługi emerytalnej funkcjonariuszy służb mundurowych i przyznanie wówczas po 0,7% podstawy wymiaru emerytury obliczanej od ostatniego, tj. z reguły najwyższego miesięcznego uposażenia na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, w żaden sposób nie dyskryminowała tych osób. Przeciwnie, jak akcentował Sąd Najwyższy, nadal, pomimo tej nowelizacji i obniżenia współczynnika z 1,3% do 0,7% świadczenia tej grupy ubezpieczonych (adresatów nowelizacji z 2009 roku) były co najmniej porównywalne, a nawet korzystniejsze niż świadczenia ustalane w systemie nabywania świadczeń emerytalnych lub rentowych z powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy argumentował wówczas, że uprawnionym do świadczeń z systemu powszechnego ustala się podstawę wymiaru świadczeń nie od najwyższego dochodu osiąganego w jednym (ostatnim) miesiącu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale z wieloletniego okresu ubezpieczenia i od przeciętnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe według przepisów prawa polskiego z okresu kolejnych 10 kalendarzowych z ostatnich 20 lat kalendarzowych, albo z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o świadczenie (art. 15 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Odnosząc powyższą ocenę do obecnej regulacji prawnej Sąd uznał, iż sporna legislacja, w interpretacji przyjętej przez Sąd orzekający (art. 15c ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy) nie stanowi jakiegokolwiek naruszenia powszechnej zasady równości lub proporcjonalności świadczeń uzyskiwanych z zaopatrzenia emerytalno-rentowego służb mundurowych przez osoby pełniące służbę na rzecz totalitarnego państwa, które stosowały bezprawne, niegodne lub niegodziwe akty lub metody przemocy politycznej wobec innych obywateli, w porównaniu do standardów świadczeń uzyskiwanych z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego. Sąd wskazał, co także podniósł Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 marca 2011 roku, iż nadal (po wprowadzeniu zasad nowelizacją z 2009 roku) mniej korzystne jest uregulowanie uprawnień emerytalno-rentowych ofiar systemu represji politycznych stosowanych przez organy bezpieczeństwa państwa totalitarnego, którym wprawdzie okresy uwięzienia z przyczyn politycznych uwzględnia się jako składkowe okresy ubezpieczenia, ale z „zerową” podstawą wymiaru świadczeń za konkretne lata (okresy) pozbawienia wolności z przyczyn politycznych wobec nieuzyskiwania podlegającego obowiązkowi składkowemu dochodu wskutek poddania ich bezprawnym represjom politycznym ze strony tzw. aparatu bezpieczeństwa PRL. Zatem, obecne przyjęcie „zerowego” wskaźnika podstawy wymiaru (z ostatniego, w normalnym biegu zdarzeń najwyższego uposażenia przysługującego na zajmowanym stanowisku służbowym) za okresy świadomej służby na rzecz totalitarnego państwa tj. w organach bezpieczeństwa państwa stosujących totalitarną przemoc polityczną, represje polityczne jest społecznie sprawiedliwe. Służba w organach

totalitarnej państwowej przemocy politycznej, w warunkach demokratycznego państwa prawnego nie może być tytułem do dalszego utrzymywania lub korzystania z przywilejów uzyskanych z nielegalnej, niegodnej lub niegodziwej służby z natury rzeczy i z punktu widzenia podstawowych, bo przyrodzonych naturze ludzkiej standardów prawnych i obywatelskich demokratycznego państwa prawnego, tj. przywilejów z tytułu służby w organach, które w istocie rzeczy były strukturami niebezpieczeństwa państwa totalitarnego, przeznaczonymi do zwalczania ruchów niepodległościowo-wolnościowych i demokratycznych dążeń oraz aspiracji do odzyskania lub przywrócenia podstawowych praw i wolności obywatelskich. Zdaniem Sądu jednoznacznie krytycznie należy ocenić powoływanie się na jakiegokolwiek argumenty zmierzające do utrzymania przywilejów nabytych z tytułu lub w związku z uczestnictwem w systemie zniewolenia i stosowania represji politycznych przez służby niebezpieczeństwa państwa komunistyczno-totalitarnego przez świadomych swej służby funkcjonariuszy SB. Powoływanie się na zasadę praw nabytych, które w istocie rzeczy zmierza do utrzymania przywilejów (bo w dalszym ciągu korzystniej liczonych świadczeń wg. nowelizacji z 2009 roku) nabytych niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie z tytułu lub związku z uczestnictwem w strukturach służb niebezpieczeństwa totalitarnego PRL, które zwalczały przyrodzone prawa człowieka i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie, nie stanowi prawnej, prawniczej ani etyczno-moralnej podstawy do kontestowania zgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej legalności zmian ustawodawczych zmierzających do zrównoważenia uprawnień zaopatrzeniowych byłych funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa państwa totalitarnego i co istotne - tylko za okresy takiej represyjnej służby - do standardów i poziomu powszechnych uprawnień emerytalno-rentowych ogółu ubezpieczonych obywateli. Odpowiada to konstytucyjnym zasadom urzeczywistniania nie tylko zasady sprawiedliwości społecznej, ale realizuje ustawodawczy i jurysdykcyjny obowiązek zapewnienia reguł elementarnej przyzwoitości, które wymagają, aby przywileje zaopatrzeniowe sprawców lub uczestników systemu zniewolenia i stosowania totalitarnych represji politycznych PRL, uzyskane w okresach i z takiego nielegalnego, niegodnego lub niegodziwego tytułu, nie odbiegały znacząco od standardów świadczeń emerytalno-rentowych wynikających z powszechnego systemu świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Z bezprawnego tytułu i okresów uczestnictwa w zwalczaniu przyrodzonych praw człowieka i narodu oraz podstawowych wolności obywatelskich nie sposób prawnie ani racjonalnie wywodzić żądania utrzymania niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie nabytych przywilejów z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych. Tak uzyskane przywileje nie podlegają ochronie w demokratycznym porządku prawa krajowego, wspólnotowego i międzynarodowego, ponieważ osoby zwalczające przyrodzone prawa człowieka i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie nie mają prawa podmiotowego ani tytułu moralnego domagania się utrzymania przywilejów zaopatrzeniowych za okresy zniewalania dążeń niepodległościowych, wolnościowych i demokratycznych narodu polskiego (orzeczenia TK z dnia 11 stycznia 2012 r. K 39/09, z dnia 24 lutego 2010 r. K 6/09, z dnia 11 lutego 1992 r., K 14/91, z dnia 23 listopada 1998 r., SK 7/98, z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99).

Zdaniem Sądu nie należy tracić z pola widzenia istotnej cechy różnicującej funkcjonariuszy służb mundurowych pełniących służbę przed 1990 roku i po tej dacie. Wspólną cechą wszystkich funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej, którą przyjął ustawodawca, stanowiąc ustawę zmieniającą także z 2016 roku, podobnie jak uprzednio, jest ich służba w określonych w tej ustawie organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku K 6/09 uznał tę cechę za - istotną (relewantną) gdyż, jak wskazał, znajduje to podstawę w zasadzie sprawiedliwości społecznej i preambule Konstytucji, powołując obszerną argumentację, która w pełni zachowuje swą aktualność. Istotne jest w tym względzie także stanowisko sformułowane przez ETPC w wyroku z 16 września 1996 roku w sprawie (...) przeciwko Austrii (Reports 1996-IV, s. 1141, § 36), w którym Trybunał wyjaśnił „że odmienne traktowanie jest dyskryminujące jeżeli nie ma usprawiedliwienia obiektywnego i racjonalnego, to znaczy gdy nie zmierza ono do osiągnięcia słusznego celu bądź jeżeli brak jest racjonalnej proporcji między użytymi środkami a celem jaki się chce osiągnąć. Nowelizacja z 2016 roku – w zakresie stosowanego „zerowego” wskaźnika rocznego zmierza do osiągnięcia słusznego celu, sprawiedliwego społecznie, dokonując obniżenia świadczenia w sposób racjonalny jeśli zestawia się zasady ustalania wysokości świadczeń emerytalnych w systemie powszechnym - zabezpieczenia emerytalnego właściwego dla ofiar funkcjonariuszy SB i mundurowego, służącego nadal do ustalenia wysokości świadczenia dla tych funkcjonariuszy.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji wyroku.

Z wyrokiem tym nie zgodził się organ rentowy. Wniósł apelację. Zaskarżył wyrok w części zmieniającej decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno – rentowego MSWiA z 29 czerwca 2017 r. zarzucając:

- naruszenie art.177 §1 pkt 3¹ k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nie zawieszenie z urzędu postępowania odwoławczego do czasu rozstrzygnięcia postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie P 4/18, w której ma zostać rozstrzygnięta kwestia zgodności z Konstytucją art.15c, art.22 oraz art.13 ust.1 pkt1c w zw. z art.13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy policji/.../ oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art.1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w zw. z art.2 powołanej ustawy z 16 grudnia 2016 r., jak również art. 1 i 2 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w sytuacji, gdy głównym zarzutem odwołującego jest niekonstytucyjność przepisów stanowiących podstawę wydania zaskarżonych decyzji z dnia 29 czerwca 2017 r. Od rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego uzależnione jest jednoznaczne potwierdzenie uprawnień organu rentowego do ponownego ustalania wysokości obu świadczeń i wydania z urzędu decyzji przeliczających na nowo wysokość obu świadczeń, co powoduje, że niezbędnym staje się weryfikacja stanowiska Sądu I instancji w tym zakresie w trybie art.380 k.p.c.;

- naruszenie art.233 §1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów;

- naruszenie art.15c ust.3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji/.../ poprzez jego niezastosowanie z uwagi na naruszenie przez organ rentowy stanowionego prawa oraz prawa słuszenie nabytego przez odwołującego się za okresy nie stanowiące służby na rzecz totalitarnego państwa, w sytuacji gdy z informacji Nr(...)z dnia 23 maja 2017 r. o przebiegu służby, która została przedstawiona przez Instytut Pamięci Narodowej wynika jednoznacznie, że odwołujący w okresie od 16 października 1985 r. do 15 grudnia 1989 r pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa o której mowa w art.13 b ustawy z dnia 18 lutego 1984 r. o zaopatrzeniu funkcjonariuszy Policji/.../ oraz och rodzin, a w przypadku gdy po ponownym obliczeniu wysokość świadczenia jest wyższa od kwoty przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wysokość świadczenia podlega ograniczeniu do tej właśnie kwoty.

Mając na względzie powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I i oddalenie odwołania również w części dotyczącej decyzji z dnia 29 czerwca 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wykładnię przepisów ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, a w szczególności wykładnię art.15 c tego aktu prawnego.

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd I instancji w/w przepisu nie jest trafny. Sąd Okręgowy nie ograniczając się jedynie do wykładni językowej słusznie wskazał na konieczność uwzględnienia w procesie stosowania prawa w niniejszym stanie faktycznym wykładni systemowej i funkcjonalnej.

W nauce prawa trafnie zwraca się uwagę, że „w każdym wypadku przepis prawny powinien być poddany nie tylko wykładni językowej ale także systemowej(...) rozumienie przepisu prawnego wyznaczone jest nie tylko przez jego brzmienie, lecz także przez treść innych przepisów prawnych mających wpływ na rozumienie interpretowanego przepisu w ramach wykładni systemowej” (Z. Radwański, Prawo cywilne - część ogólna, s.72).

Należy uwzględnić także metodę wykładni funkcjonalnej. Dyrektywy wykładni funkcjonalnej odwołują się do założenia, że racjonalny ustawodawca stanowi normy, aby w sposób maksymalnie sprawny realizować uznane przez siebie cele i wartości. To ustalenie celów i wartości powinno się opierać na obiektywnych podstawach. Należy brać pod uwagę zarówno wartości konstytucyjne jak wartości i cele wskazane w umowach międzynarodowych(op.cit. s.72-73)

Należy dokonać zatem analizy celu uchwalenia ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

W procesie dekodowania celu wprowadzenia określonej normy poza treścią samych przepisów prawa istotne znaczenie mają motywy, które uzewnętrznił projektodawca ustawy. Są one zawarte w uzasadnieniu projektu ustawy (druk sejmowy nr 1061).

Zdaniem autora uzasadnienia projektu konieczne jest ograniczenie przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ponieważ nie zasługują one na ochronę prawną przede wszystkim ze względu na powszechne poczucie naruszenia w tym zakresie zasady sprawiedliwości społecznej.

W uzasadnieniu projektu wskazano, że jako przywilej należy rozumieć ustalenie świadczeń emerytalnych i rentowych na zasadach znacznie korzystniejszych, wynikających z ustawy zaopatrzeniowej w stosunku do sposobu ustalania emerytur i rent zdecydowanej większości obywateli na podstawie ustawy o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Chodzi o możliwość przejścia na emeryturę już po 15 latach służby. Jako podstawa wymiaru emerytury lub renty przyjmowane jest uposażenie należne na ostatnio zajmowanym stanowisku, zaś kwota emerytury lub renty inwalidzkiej może stanowić nawet 80% (emerytura) lub 90% (renta inwalidzka) tego uposażenia. Zdaniem autora projektu, o ile taki sposób ustalania świadczeń emerytalno - rentowych dla funkcjonariuszy strzegących bezpieczeństwa państwa, obywateli i porządku publicznego jest jak najbardziej zasadny, o tyle jest nie do przyjęcia dla byłych funkcjonariuszy pełniących służbę na rzecz totalitarnego państwa.

Istotnym przywilejem funkcjonariusza policji jest również bardzo korzystna regulacja polegająca na tym, że świadczenie emerytalne wzrasta o 2,6 % wymiaru za każdy dalszy rok służby(art.15 ust.1 pkt 1 ustawy). Celem ustawy nowelizującej było zniesienie tego przywileju i przyjęcie za okresy służby na rzecz totalitarnego państwa 0% podstawy wymiaru.

Można zatem stwierdzić, że tak rozumiany cel ustawy wyraża się w pozbawieniu przywilejów **nabytych z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa.**

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podzielił stanowisko, że pozbawienie funkcjonariuszy policji przywilejów nabytych w związku ze służbą na rzecz totalitarnego państwa odpowiada sprawiedliwości. Sąd ten wskazał bowiem, że służba w organach totalitarnej państwowej przemocy politycznej, w warunkach demokratycznego państwa prawnego nie może być tytułem do dalszego utrzymywania lub korzystania z przywilejów uzyskanych z nielegalnej, niegodnej lub niegodziwej służby z natury rzeczy i z punktu widzenia podstawowych bo przyrodzonych naturze ludzkiej standardów prawnych i obywatelskich demokratycznego państwa prawnego t.j. przywilejów z tytułu służby w organach, które w istocie rzeczy były strukturami niebezpieczeństwa państwa totalitarnego przeznaczonymi do

zwalczania ruchów niepodległościowo - wolnościowych i demokratycznych dążeń oraz aspiracji do odzyskania lub przywracania podstawowych praw i wolności obywatelskich(str. 14 uzasadnienia).

Sąd Apelacyjny w pełni się z tą oceną zgadza. Służba Bezpieczeństwa w której służbę pełnił wnioskodawca jako bezpośrednia kontynuatorka zadań Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego służyła zachowaniu sowieckiej dominacji na terenie Państwa Polskiego wyrażającej się sprawowaniu rządów przez partię komunistyczną i braku demokratycznego systemu politycznego jak również w narzucaniu ideologii marksizmu - leninizmu we wszystkich istotnych obszarach życia społecznego.

W niniejszym stanie faktycznym należy jednak wskazać, że zgodnie z art.12 ust. 1 ustawy emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w policji wliczając w to okresy równorzędne wymienione w art.13 ustawy. W świetle tej podstawowej regulacji dotyczącej zasad nabywania emerytury policyjnej Sąd I instancji trafnie podniósł, że wnioskodawca(wyłączając okres 4 lat i 2 miesiące służby w SB) ma 18 lat i 23 dni służby w Policji. Oznacza, to że podstawowego przywileju emerytalnego polegającego na możliwości przejścia na emeryturę po 15 latach służby ze świadczeniem wynoszącym co najmniej 40 % podstawy jego wymiaru nie nabył z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa lecz z tytułu służby polegającej na strzeżeniu bezpieczeństwa obywateli oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Zarazem norma art.15 c ustawy stanowi, że w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa wysokość emerytury obliczana jest na zasadach wskazanych w tym przepisie. Przyjmuje się 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, 2,6% za każdy rok służby lub okresów równorzędnych, a wysokość emerytury nie może być wyższa od przeciętnej emerytury wypłacanej przez ZUS. Przepis art.15 ust1-3a ustawy stosuje się odpowiednio.

Organ rentowy zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją stosując art.15c ust. 1 pkt 1 ustawy przyjął w/w wskaźnik podstawy wymiaru za każdy rok służby wnioskodawcy w SB. Sąd I instancji nie miał w powyższym zakresie wątpliwości co do prawidłowości zastosowania przez organ rentowy przepisów prawa materialnego.

Mając na względzie cel ustawy oraz fakt posiadania przez wnioskodawcę ponad 15 letniego okresu służby w policji razem z okresami równorzędnymi Sąd I instancji trafnie zwrócił uwagę na niespójność systemową przepisów ustawy z 8 lutego 1994 r. jak również sprzeczność niektórych jej unormowań z deklarowanym celem, którym jest pozbawienie przywilejów emerytalnych funkcjonariuszy policji, którzy nabyli je z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa.

Dyrektywy systemowe opierają się na założeniu, że poszczególne normy prawne stanowią składnik spójnego systemu, mają więc nie dopuścić do uznania norm wzajemnie niezgodnych (Z.Radwański, Prawo cywilne – Część ogólna ,op.cit. str.71)

Tymczasem z jednej strony przepis art.12 ustawy gwarantuje funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w policji emeryturę po 15 latach służby w wysokości określonej w art.15 ust.1 z drugiej zaś przepis art.15c ust.3 stanowi, że emerytura osoby pełniącej służbę z rzecz totalitarnego państwa nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że należy zastosować powyższy mechanizm obniżający świadczenie do każdego funkcjonariusza także takiego, który nie nabył podstawowego przywileju emerytalnego wskazanego w art.12 z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Oznaczałoby to, że krótki, nie wpływający na spełnienie przesłanek do nabycia prawa do emerytury okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzasadnia zastosowanie w/w mechanizmu. Wykładnia językowa tego przepisu stoi jednak w sprzeczności zarówno z celem ustawy którym jest obniżenie świadczeń tym, którzy nabyli przywilej emerytalny z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa jak i z brzmieniem gwarancyjnych przepisów art.12, 15 ust.1 jak również 15 c ust.1 który odsyła do stosowania art.15 ust.1 ustawy. Sąd I instancji trafnie również wskazał, że mechanizm określony w art.15 c ust.3 w istocie niweczy uprawnienie funkcjonariusza do przyjęcia przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia okresów, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźnik 1,3 lub 2,6.

Stwierdzić należy, że wskazane w art.12 w zw. z art.15 ust.1 ustawy przywileje emerytalne funkcjonariusza policji są ściśle związane z pełnieniem służby z narażeniem na utratę życia lub zdrowia. Jakkolwiek żaden z systemów emerytalnych w Polsce nie jest oparty na zasadzie ekwiwalentności to jednak regulacje ustawowe dotyczące przesłanek nabycia prawa do świadczenia emerytalnego mają charakter gwarancyjny i majątkowy. Funkcjonariusz, który podejmuje się pełnienia odpowiedzialnej służby ma prawo liczyć, że po spełnieniu wymaganych przez ustawę przesłanek będzie miał po zwolnieniu ze służby prawo do godziwego świadczenia odpowiadającego warunkom pełnienia służby. Przyznanie określonego przywileju jest bowiem zawsze w korelacji z nałożonym uprzednio określonym szczególnym obowiązkiem. Uprawnienie emerytalne jest zarazem istotnym uprawnieniem majątkowym i jak to wskazuje sam tytuł ustawy jest zaopatrzeniem funkcjonariusza po zwolnieniu ze służby, obliczonym według korzystnych zasad wynikających z ustawy, a związanym doniosłością zadań pełnionych przez niego w czasie służby. W świetle powyższych uwag należy mieć na widoku także regulacje konstytucyjne zawarte w art. 64 i 23. Jest istotną dyrektywą interpretacyjną dokonywanie wykładni w taki sposób, aby - o ile stosowane metody wykładni na to pozwalają - uzyskać wynik wyrażający się w pełnej zgodności dekodowanej normy z unormowaniami Konstytucji.

Poprzestanie na jedynie językowej wykładni przepisu art.15c ust.3 ustawy pozostawałoby w kolizji z art.64 Konstytucji albowiem mimo nabycia emerytury na podstawie służby w policji, a nie z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa prowadzi do istotnego, nieuzasadnionego celem ustawy obniżenia świadczenia emerytalnego. W istocie stanowi to arbitralne i nieuzasadnione odjęcie przysługującego wnioskodawcy dotychczas z mocy ustawy uprawnienia majątkowego. Należy przy tym podkreślić - na co zresztą zwraca uwagę sam autor uzasadnienia projektu ustawy na stronie 5 - że rozwiązania zawarte w noweli z dnia 16 grudnia 2016 r. nie mogą mieć charakteru represyjnego. Natomiast wykładnia art.15c ust. 3 zgodnie z którą każdy nawet bardzo krótki okres służby na rzecz totalitarnego państwa, nie wpływający przy tym na spełnienie przez funkcjonariusza przesłanki wskazanej w art.12 ustawy prowadzi do obniżenia mu świadczenia emerytalnego w sposób określony w przepisie nie ma żadnego uzasadnienia ani w celu ustawy ani też w preferowanych wartościach sprawiedliwości społecznej. Sąd I instancji trafnie podniósł, że stanowiłoby to nieuzasadnione naruszenie słuszenie nabytego przez wnioskodawcę prawa za okresy niestanowiące służby na rzecz totalitarnego państwa. W świetle przywoływanych przez projektodawcę w uzasadnieniu projektu zasad sprawiedliwości społecznej nie ma żadnych racji do pozbawiania funkcjonariusza policji świadczenia emerytalnego w wysokości przysługującej mu z tytułu służby w policji. Zasadne jest jedynie -zgodnie z ustawą - obniżenie mu podstawy wymiaru do 0% za okresy służby na rzecz totalitarnego państwa, co w niniejszym stanie faktycznym miało miejsce. Zastosowanie mechanizmu wskazanego w art.15c ust.3 w stosunku do takiego funkcjonariusza stanowiłoby w istocie rodzaj nieproporcjonalnej sankcji za to, że podjął się służby na rzecz totalitarnego państwa.

Uznając, że w stosunku do wnioskodawcy doszło do przyjęcia 0% podstawy wymiaru za okresy pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa pojawia się także kwesta uzgodnienia treści art.15 c ust.3 ustawy z konstytucyjną zasadą równości. Nie sposób bowiem wskazać istotnej różnicy w aspekcie spełnienia przesłanek do nabycia emerytury w wysokości określonej w art.15 ust.1 między funkcjonariuszami, z których każdy posiada co najmniej 15letni okres służby w Policji pełnionej w tożsamy warunkach, w narażeniu na utratę życia i zdrowia. Nie widać tu przesłanek do zróżnicowania ich sytuacji majątkowej. Pełnienie służby na rzecz ochrony bezpieczeństwa obywateli oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowi dla wszystkich funkcjonariuszy realizację ich „świadczenia” za które mają prawo spodziewać się ustalonego według tych samych zasad zaopatrzenia emerytalnego.

W świetle powyższych zasad konstytucyjnych i przy uwzględnieniu metod wykładni systemowej, celowościowej i aksjologicznej należy dokonać takiej wykładni art.15 c ust.3 ustawy, zgodnie z którą przepis ten nie ma zastosowania do funkcjonariusza, który nie nabył emerytury z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa, a okres tej służby jest jedynie okresem dodatkowym nie wpływającym na nabycie prawa do świadczenia.

Jak słusznie przyjął Sąd Okręgowy inna sytuacja byłaby wówczas, jeśli okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzupełniałby konieczny do nabycia prawa do emerytury okres służby 15 lat. Wtedy należałoby zastosować zasadę z art.15 c ust.3 ustawy po to, aby uniknąć nabycia świadczenia w wysokości naruszającej fundamentalne zasady sprawiedliwości społecznej, dla których zabezpieczenia ta norma została wprowadzona do porządku prawnego.

Postawiony przez apelującego zarzut obrazy przed Sąd art.15 c ust 3 ustawy jest zatem chybiony. Skarżący podnosi, że odebranie przywilejów przez ustawodawcę nie jest rodzajem kary ani formą odpowiedzialności zbiorowej, lecz prowadzi do równości wobec prawa. Gwarantowanie określonej grupie przywilejów za służbę na rzecz totalitarnego państwa godzi bowiem w równość obywateli wobec prawa. Ze stanowiskiem tym in abstracto należy się zgodzić. Rzecz w tym, że - jak to już wyjaśniono - wnioskodawca nie nabył świadczenia emerytalnego z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 177 §1 pkt 3¹ k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nie zawieszenie postępowania.

Sąd Okręgowy - jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku - nie dopatrył się niekonstytucyjności przepisów ustawy kwalifikujących służbę wnioskodawcy w SB jako służbę na rzecz totalitarnego państwa oraz związanej z tym redukcji współczynnika do 0% podstawy wymiaru za okres tej służby, a także nie wypowiedział się w przedmiocie konstytucyjności art.15c ust. 3 ustawy, zawierającego mechanizm obniżający emeryturę do kwoty przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy podniósł, że art.15c ustawy nie stanowi jakiegokolwiek naruszenia powszechnej zasady równości lub proporcjonalności świadczeń uzyskiwanych z zaopatrzenia emerytalno - rentowego służb mundurowych przez osoby pełniące służbę na rzecz totalitarnego państwa(str.14). Wskazał także, że nowelizacja z 2016 r. w zakresie „zerowego” wskaźnika rocznego zmierza do osiągnięcia słusznego celu, sprawiedliwego społecznie, dokonując obniżenia świadczenia w sposób racjonalny(str.16).

Sąd powszechny rozpoznając sprawę nie jest zobowiązany do zawieszenia postępowania już w sytuacji postawienia zarzutu niekonstytucyjności przez stronę, lecz wtedy gdy sam będzie miał wątpliwości co do takiej niekonstytucyjności i zechce skierować pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego lub zawiesić postępowanie do czasu zakończenia innej sprawy zawisłej przed trybunałem, a dotyczącej się przedmiotu sporu. W niniejszej sprawie wnioskodawca nie wniósł apelacji od wyroku Sądu Okręgowego a zatem ocena zgodności z prawem tej części orzeczenia, w której Sąd oddalił odwołanie wnioskodawcy wymyka się spod kontroli sądu odwoławczego.

Sąd I Instancji uznał natomiast, że z uwagi na fakt, iż wnioskodawca ma okres służby w policji w wymiarze 18 lat 23 dni, nabył on niezależnie od okresów pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa prawo do emerytury policyjnej. W takim stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że art.15c ust3 ustawy nie ma do niego zastosowania. Sąd wyjaśnił, że analiza art.15c ust.3 ustawy wymaga, by zgodnie z konstytucyjnymi zasadami sprawiedliwości społecznej dostosować wysokość świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy mundurowych, tak aby tylko za okresy służby polegającej na sprzeniewierzeniu się wartościom niepodległościowym, wolnościowym i demokratycznym zostały świadczenia pomniejszone. Do takiej prokonstytucyjnej wykładni każdy sąd powszechny jest uprawniony. Zgodnie bowiem z art.178 ust.1 Konstytucji sędzia podlega zarówno Konstytucji jak i ustawie, a art.8 ust. 2 stanowi, że przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej. Oznacza to, że w procesie stosowania prawa sąd zawsze winien mieć na widoku normy konstytucyjne i je respektować oraz dokonywać takiej wykładni norm zawartych w ustawach zwykłych, która pozwoli na pełną realizację wartości konstytucyjnych. Reguły konstytucyjne dotyczące równości obywateli wobec prawa oraz ochrony własności i innych praw majątkowych nie są - jak to twierdzi apelujący – ogólnymi wskazaniem nie pozwalającymi na wydanie na ich podstawie indywidualnych rozstrzygnięć(str. 5 apelacji) - lecz wiążącymi sąd unormowaniami, które zawsze winien uwzględniać ferując werdykt w indywidualnej sprawie.

Na marginesie stwierdzić należy, iż faktem jest, że przed Trybunałem Konstytucyjnym zawisła sprawa P 4/18, w której ma być rozstrzygnięta kwestia zgodności z Konstytucją art. 15c, art.22 a, art.13 ust.1 pkt1c w zw. z art.13 b ustawy zaopatrzeniowej. Odpowiedź na pytanie prawne zadane w w/w sprawie leży w szeroko pojętym interesie wymiaru sprawiedliwości. Po pierwsze dlatego, że powyższa ustawa dotyczy tysięcy obywateli, którzy mają prawo oczekiwać niezwłocznego przesądzenia, czy w/w przepisy są zgodne z Konstytucją. Po drugie ustawa dotyczy istotnego obniżenia świadczeń emerytalnych i rentowych, które są podstawą utrzymania emerytów, rencistów oraz ich rodzin. Wskazać także należy, że z mocy art.2 ust.3 ustawy z 16 grudnia 2016 r. wniesienie odwołania od

decyzji organu rentowego dotyczącej wysokości świadczeń nie wstrzymuje jej wykonania, co jest ewenementem w obszarze stosunków ubezpieczeniowych. Z powyższych względów rozstrzygnięcie w przedmiocie konstytucyjności przepisów stanowiących podstawę obniżenia świadczeń winno być priorytetem organów państwa. W kontekście powyższych uwag należy z przykrością skonstatować, że dotychczas (marzec 2021 r.) nie nastąpiło wydanie przez Trybunał Konstytucyjny wyroku, choć jego ogłoszenie, jak wynika z ogólnie dostępnych informacji miało nastąpić 20 października 2020 r. Oczekiwanie na rozstrzygnięcie przez sądy powszechne sprawy P 4/18 pozostaje w coraz wyraźniejszej kolizji z konstytucyjną normą zawartą w art.45 Konstytucji, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Prowadzi to do destabilizacji sprawowania wymiaru sprawiedliwości polegającej na nierozstrzygnięciu kilkudziesięciu tysięcy odwołań od decyzji organu rentowego wydanych w 2017 r. Konciliacyjny sposób współpracy sądów i trybunałów winien zakładać wzajemne dostrzeganie istotnych społecznie oczekiwań w dziedzinie stosowania prawa.

Spór w niniejszej sprawie - jak już wyżej wskazano - sprowadza się do zastosowania w stosunku do wnioskodawcy art. 15c ust.3 ustawy. Natomiast stan faktyczny jest w istocie bezsporny zarówno w zakresie dotyczącym faktu pełnienia przez wnioskodawcę służby na rzecz totalitarnego państwa jak i okresu tej służby oraz pozostałych okresów przyjętych do obliczenia podstawy wymiaru świadczenia. Dlatego też postawiony w apelacji zarzut obrazy art.233 k.p.c. nie jest zasadny.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.